

Ústav světových dějin

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno a příjmení studenta/studentky: Tomáš Sedláček

Název práce: Sionismus jako forma rasové diskriminace. Od šestidenní války k přijetí rezoluce 3379.

Jméno vedoucího práce: Stanislav Tumis

1. Heuristika (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

1.1 Hodnocení použité literatury a pramenů	3
1.2 Úplnost použitých zdrojů z hlediska současného stavu bádání	3

Stručné hodnocení:

Hlavním problémem práce je nepřesné vymezení badatelské otázky i následná struktura textu, která sleduje několik výkladových linií. Literatura a prameny se tak vztahují k různým, vzájemně málo koherentně propojeným problémům: průběhu šestidenní války, politickým dějinám arabsko/palestinsko-izraelských vztahů a mezinárodního postavení Izraele, procesu projednávání palestinské otázky a politiky Izraele na půdě OSN.

Autor čerpá z anglickojazyčné i domácí původní či překladové produkce. Deklaruje přitom snahu zohlednit práce autorů různé názorové orientace. Ovšem volba literatury působí nahodile. Některé klíčové práce či vlivné publikace v českém jazyce mezi použitou literaturou chybí.

1. Jak stojí v zadání i v úvodu, autor řeší především otázku proměny postavení Izraele na mezinárodní scéně v období po šestidenní válce a usiluje o analýzu dobové kritiky sionismu, kterou využívali odpůrci Izraele ve své kampani. Logicky by tak práce měla obsahovat výklad o sionismu jako židovském národním hnutí, jako státní ideologii Izraele a také analýzu jeho vnitřního vývoje a různých podob a názorových proudů. Dalo by se tedy očekávat, že autor v úvodu představí v rozboru literatury klíčové práce a nastíní různé badatelské přístupy a odbornou (a intelektuální) diskusi na toto téma. T. Sedláček sice seznámí čtenáře s tím, že existuje proud tradicionalistický a revizionistický (tzv. izraelská nová historie), charakterizuje

---

Ústav světových dějin

je však jen velmi povrchně. Ostatně totéž platí i o samotné analýze sionismu a jeho kritiky. V použité literatuře schází některé práce, které jsou pro diskusi či spory o sionismus důležité, jako je např. kniha B. Kimmerlinga *Zionism and Territory. The socio-territorial dimensions of the Zionist politics* (1983). Autor necituje ani některé práce přeložené do češtiny, zejména knihu Šlomo Sanda *Jak byl vynalezen židovský národ* (2015) nebo Toma Segeva *Sedmý milion* (2014). Ačkoliv obě tyto knihy představitelů izraelské tzv. nové historie mají mnohem širší záběr a nevěnují se přímo konkrétně chronologickému vymezení posuzované práce, zpřístupňují českému čtenáři právě diskuse o sionismu jako hnutí, ideologii a státní doktríně i praktické politické strategii židovského státu. Výraznou, i když názorově velice vyhraněnou postavou této odborné debaty je Noam Chomsky. Autor v práci uvádí dvě jeho knihy, do češtiny přeloženou práci *Disident západu* a starší titul *Toward a New Cold War*, ovšem aniž by s nimi dále pracoval. Nicméně pro dotčené téma by mnohem více užitečnější bylo zohlednit jiné Chomského knihy, které jsou dostupné v češtině: *Perspektivy moci* (1998) a *O Palestině* (2015). Slabinou práce je také skutečnost, že ty publikace, které autor cituje, nejsou adekvátně v úvodu ani v dalších kapitolách představeny a zasazeny do kontextu odborné debaty. Jedná se např. o práce antisionistického aktivisty Alfreda Lilienthala či historika Šlomo Avineriho, který se zasazuje za izraelsko-palestinské porozumění. Vysvětleny nejsou ani výchozí pozice citovaných autorů opačné názorové orientace Yoana Gelbera, Barryho Rubina nebo Gila Troye. T. Sedláček však většinu těchto autorů jenom stručně zmiňuje a ve svém výkladu na ně odkazuje jen okrajově. Pokud některá díla využívá hojněji, jako je tomu např. u monumentální knihy Marka Tesslerera *A History of Israeli-Palestinian Conflict*, přejímá z nich jen informace neutrálního charakteru a bez hlubší reflexe.

2. Druhou rovinou práce je popis politických událostí mezi lety 1967 až 1975. Ani zde si autor při práci se sekundární literaturou nepočíná o mnoho lépe. Použitá literatura byla zřejmě zvolena nahodile, aniž by se s ní autor kriticky vyrovnal. Jinak nelze rozumět tomu, proč vedle již zmíněné, hodnotné a odbornou veřejností pozitivně přijaté knihy Marka Tesslerera používá povrchní publicistickou práci Barryho Rubina *Revolution until Victory? The Politics and History of PLO*. Naopak opomenul jiné, daleko vlivnější práce o palestinském hnutí od Alaina Greshe či Heleny Cobbanové ad. (nemluvě o dílech arabských autorů jako je např. Yezid Sahliyah). Z česky psané literatury T. Sedláček čerpal zejména z překladové práce britského oficiálního historika M. Gilberta. Proti tomu nelze samozřejmě nic namítat.

Pozoruhodné nicméně je, že autor dal výrazně přednost Gilbertově práci před studii Marka

---

Ústav světových dějin

Čejky, jehož *Dějiny moderního Izraele* označuje za pouhý chronologický přehled. Přestože se publikace tohoto brněnského politologa pohybují na hranici mezi textem odborným a populárně naučným, domnívám se, že jsou cenné nikoliv jen jako faktografická příručka, nýbrž především kvůli promyšlené a vyvážené interpretaci. Je škoda, že si T. Sedláček Čejkovy čtenářsky velice přístupné práce lépe nenastudoval, možná by potom sám mohl zaujmout méně tendenční pohled. Mohl se také u Čejky inspirovat ve způsobu jasnější a nuancovanější argumentace.

3. Práce s prameny je z velké části parafrází a komentářem k dokumentům. Lze ji označit za projev jedné z typických chyb začínajících historiků, čili přílišné závislosti na prameni. Za závažnější nedostatek však považuji, že diplomant po absolvování celého studia oboru historie není schopen s prameny (a s literaturou) kriticky pracovat. Zdroje primární směšuje se sekundárními („Co se šestidenní války týče, materiály z nichž jsem vycházel, se dají považovat za tradicionalistické. Do této kategorie řadím nejen projev izraelského ministra zahraničí Aby Ebbana před Valným shromážděním, ale i práce Martina Gilberta či Chaima Herzoga.“, s. 12) a uchyluje se k metodologicky značně naivním úvahám: „K tradicionalistickému výkladu arabsko-izraelského konfliktu se přikláním protože, v zásadě není v rozporu s mnou analyzovanými prameny.“ (s. 10). Protagonistům protiizraelské kampaně v první polovině 70. let vytýká, že „fakta“ nahrazovali „ideologií“ a naopak projevy představitelů židovského státu na půdě OSN „byly podloženy fakty, nikoliv ideologií“ (s. 46, 58). Jako hodnověrný pramen pro vysvětlení poměrů na okupovaných územích T. Sedláčkovi opakovaně slouží výroky izraelských vládních představitelů, aniž by se nad tím jakkoliv blíže pozastavil, protože jednoduše jejich slova byla údajně v souladu s „fakty“. Naopak argumenty uváděné odpůrci shledává autor „fakty překroucenými“ nebo jejich relevanci snižuje pomocí ironie či poukazem na nedemokratické poměry v jejich vlastních zemích.

4. V práci s literaturou a prameny se nachází i množství formálních chyb. V seznamu literatury a poznámkovém aparátu se vyskytuje nemalý počet překlepů. Seznam pramenů a literatury je označen jednotným nadpisem „Seznam literatury“, načež následují „Prameny“. Soupis pramenů je koncipován nestandardně vyjmenováním jednotlivých dokumentů bez uvedení jejich uložení (v případě internetového archivu by měl být uveden jako zdroj právě internetový archiv, popřípadě bližší určení, nikoliv však jednotlivé dokumenty). Kategorie „Paměti“ je postavena na roveň jak pramenům, tak literatuře.

Ústav světových dějin

2. Řešení problému (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

2.1 Volba cíle práce odpovídá zadání	3
2.2 Cíl z hlediska metodologie oboru je zvolen relevantně	3

Stručné hodnocení:

Již samotný název neodpovídá obsahu práce. Dokonce by mohl u čtenáře vyvolat milný dojem, že se autor snaží dokázat tezi o sionismu jako formě rasové diskriminace. Takto zvolený název vypovídá také o bezradnosti autora definovat si základní badatelskou otázku a logicky postupovat v jejím řešení. Nicméně z nepříliš zdatně formulovaného úvodu se lze dobrat k tomu, že autor chce analyzovat, jak a proč se Izrael po šestidenní válce dostal do mezinárodní izolace, s jakými argumenty vystupovali jeho kritici a jak došlo ke schválení rezoluce 3379, která odsoudila sionismus jako formu rasové diskriminace. Těmto cílům by však odpovídala odlišně koncipovaná struktura práce a pozornost zaměřená na jiné otázky, než kterým se autor věnoval.

Dílčí cíle uvedené v úvodu jsou potom veskrze prosté, předvídatelné a anticipující závěry (Cílem analýzy je dokázat, že nejpozději v průběhu 70. let minulého století v OSN vznikl neformální proti-izraelský blok.“, s. 9). Autor tedy nechce tuto zjevnou a známou skutečnost vysvětlit (ačkoliv je diskutabilní, zda šlo o „blok“), nýbrž „dokázat“. K cíli práce, kterým měla být analýza procesu, „během kterého se z Izraele stal jeden z nejvíce kritizovaných členů OSN“ chce autor dojít pomocí rekonstrukce šestidenní války. Přitom by bylo mnohem vhodnější zaměřit se spíše na skutečnost následné okupace a na režim, který na okupovaných územích panoval, na analýzu (nikoliv pouhé přebírání) argumentů Izraele a argumentů jeho odpůrců. Tak jako se autor neměl vyhnout analýze reality na okupovaných územích (tu případně líčí jen skrze slova izraelského vyslance v OSN), neměl ani pominout analýzu sionismu a izraelské státní ideologie (přestože podle autora na straně Izraele žádná ideologie není, jen čirá fakta). Stejným způsobem pak měla být analyzována nacionální ideologie arabská a palestinská a argumenty, které proti politice Izraele zaznívaly ze zemí třetího světa, sovětského bloku i ze zemí západního světa. Bohužel však tato analýza buď v textu zcela schází, nebo je pouze načrtnuta a postrádá vnitřní hloubku a tím většinou i analytickou hodnotu.

Ústav světových dějin

---

3. Hodnocení struktury práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

3.1 Je struktura práce logická	3
3.2 Odpovídá struktura práce metodologii a metodám deklarovaným v úvodu práce	3

Stručné hodnocení:

Podle bodů 3.1. a 3.2 práci nelze hodnotit. Práce má jistě svou logiku, ovšem pouze v autorem načrtnutém rámci, který nebyl formulován vhodně. Metody a metodologie nejsou promyšleny.

---

4. Hodnocení kvality textu práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

4.1 Analýza pramenů a literatury	4
4.2 Interpretace pramenů a literatury v jejich vzájemných souvislostech	4

Stručné hodnocení:

Jak je uvedeno výše, autor dělí část literatury na tradicionalistickou a revizionistickou, ovšem aniž by vysvětlil rozdíly v jejich přístupu (rozdíl mezi nimi spatřuje v tom, že tradicionalistický je údajně více založen na „faktech“). Část literatury, a to i té, kterou cituje častěji, nezasazuje do kontextu odborné debaty a využívá ji, aniž by ji reflektoval.

Výklad je závislý na prameni. Z části pramenů autor přebírá dobovou argumentaci a naopak prameny, s kterými hodnotově nesouhlasí, buď ironizuje, nebo jejich argumenty ignoruje a obchází. O kritickou interpretaci a vyváženost se až na drobné náznaky nepokouší. Způsob výkladu je prvoplánový a ve svých závěrech zavádějící. Závěr práce je vyloženě tendenční.

---

5. Kvalita zpracování (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

Ústav světových dějin

5.1 Stylistika a pravopis	3
5.2 Použitá terminologie	3

Stručné hodnocení:

Stylisticky je text průměrný, několikrát se však opakují téměř doslovně tytéž věty. Práce obsahuje několik pravopisných chyb (např. ve shodě podmětu s přísudkem). Větší počet chyb je v seznamu pramenů a literatury.

Práce není postavena na zvláštní terminologii. V souvislosti s izraelským útokem v roce 1967 autor používá termín agrese, který ihned při první zmínce klade do uvozovek. Z toho, i z dalšího výkladu poznáme, že autor tento termín relativizuje či odmítá. To jistě není závadou, pokud by ovšem svůj postoj blíže rozvedl. Na straně 16 by autorem uvedený termín „terminologie“ měl být spíše nahrazen pojmem „interpretace“ („Materiály, ze kterých jsem čerpal, můžeme v zásadě rozdělit do dvou kategorií. Ty, co přejímají izraelskou terminologii, a ty, které s ní nesouhlasí.“) Zásadní problém však spatřuji v používání termínů „ideologie“ a „fakt“.

---

6. Celkové hodnocení v rozsahu nejméně 500 znaků:

T. Sedláček se pokusil ve své práci osvětlit, jak se Izrael v důsledku šestidenní války a následné okupace dobytých území dostával do mezinárodní izolace. Přitom hlavním úkolem měl být rozbor protiizraelské kampaně využívající odsouzení sionismu jakožto formy rasové diskriminace. Kromě toho chtěl autor analyzovat proces vytváření neformálního mezinárodního protiizraelského bloku, jehož nejvýraznějším projevem bylo přijetí rezoluce OSN 3379 v listopadu roku 1975.

Domnívám se, že na diplomovou práci bylo těchto cílů (ovšem nejasně formulovaných) až příliš. Autor si navíc neujasn timer, jakým způsobem by na zvolené otázky měl vlastně odpovědět. Jeho postup, obsahující líčení průběhu válečných operací, značně zjednodušující výklad ve vývoji izraelsko-arabského a izraelsko-palestinského konfliktu, či glosování vybraných projevů na půdě OSN, k těmto cílům nevedl. Závěry práce jsou nepřesvědčivé, teovité, nedostatečně vyargumentované a zřetelně tendenční.

K tématu izraelsko-palestinského konfliktu ve společenských vědách a historii probíhala a probíhá široká diskuse. Přestože se jí účastní obrovské množství badatelů a vzniklo již tolik

---

Ústav světových dějin

prací, že není v silách jednoho člověka je prostudovat, předpokladem pro vstup na toto pole je důkladná orientace nejen ve faktografii, ale právě také v problémech interpretace a ve vývoji této samotné diskuse. To však bylo nad autorovy síly.

Největší slabinou textu je však analýza a interpretace pramenů. Dává bohužel tušit, že autor zůstal nedotčen základními principy historické práce. Nedovede rozpoznat vztah pramene k historické události, pramen interpretuje chybně nebo účelově.

Přesto jsem se po shora uvedeném rozhodl doporučit práci k obhajobě. Zohledňuji totiž, že zvolené téma bylo obtížnější než je u kvalifikačních prací této úrovně obvyklé. Autor by patrně dosáhl lepšího výsledku, kdyby se soustředil na průběh politických událostí nebo vojenských operací jednoho z blízkovýchodních válečných konfliktů. Hodnocení dobře ovšem navrhuji podmínit nejen zdárným průběhem obhajoby, ale také tím, jak autor dovede zodpovědět níže uvedené otázky.

---

7. Otázky a připomínky k obhajobě:

Vysvětlete, co rozumíte pod pojmem sionismus. Jaký má sionismus vztah k židovskému národnímu hnutí a izraelské státní doktríně?

Pokuste se vysvětlit dominantní názorové pozice v historiografii arabsko/palestinsko-izraelského/židovského sporu.

Jaký je vztah mezi pramenem a historickým faktem?

Co rozumíte pod pojmem ideologie?

Navržená známka: dobře (s ohledem na průběh obhajoby a zodpovězení otázek)

Datum: 6. 9. 2016

Podpis:

PhDr. Ondřej Vojtěchovský, Ph.D.